

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Θυσία για την πατρίδα

Τίτλος:

«Θυσία για την πατρίδα»

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Θυσία για την πατρίδα.

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη,

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία_Ελληνική_Γλώσσα

Τάξη

Γ΄_Γυμνασίου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Κολεγίου Ψυχικού

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ενότητα 2^η: «Θυσία για την πατρίδα» [Λυσίας, «Επιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς» 79 - 81].

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ταυτότητα μαθητών:

Εξοικείωση με την εργασία σε ομάδες, τη δημιουργία κειμένων και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, την πλοήγηση στο διαδίκτυο, γνώση της έννοιας του *πολυτροπικού κειμένου* και όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εξοικείωση με τη δημιουργία τέτοιων κειμένων.

Ταυτότητα εκπαιδευτικού και προεργασία:

Γνώση δημιουργίας διαδικτυακών εννοιολογικών χαρτών, δημιουργία ιστολογίου του μαθήματος, ενδεχόμενη συνεργασία με τον καθηγητή πληροφορικής για τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής, αλλά και τη βοήθειά του σε όσους μαθητές τη χρειαστούν.

Υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη, «Θυσία για την πατρίδα», Αρχαία_Ελληνική_Γλώσσα, Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες «ανακαλύπτουν» το νόημα του κειμένου και διατυπώνουν οι ίδιοι τη μετάφρασή του μέσω συντακτικής επεξεργασίας κατά κώλα, η οποία συμβάλλει στην ανάδειξη των νοηματικών σχέσεων, και μέσω αντιπαραβολής με άλλες μεταφραστικές εκδοχές που τους δίνονται.

Σε επόμενο στάδιο, αφομοιώνουν βιωματικά το νόημα του κειμένου συσχετίζοντας τις αξίες που αναδεικνύονται με τα ισχύοντα σήμερα. Τα τελικά τους

συμπεράσματα παρουσιάζονται στους συμμαθητές τους με τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με τη βοήθεια των ΤΠΕ.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι μαθητές καλούνται να προσεγγίσουν το νόημα και τις ιδέες του κειμένου και να συνθέσουν τη μετάφρασή του μέσω της εμπλοκής τους σε δραστηριότητες οι οποίες αξιοποιούν τη δημιουργικότητά τους. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας*, της *συνεργατικής μάθησης* και της *αυτενέργειας*. Οι μαθητές ασκούνται στην *επίλυση ενός προβλήματος* (η απόδοση της μετάφρασης του κειμένου) και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία. Οι μαθητές αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και «ανακαλύπτουν» μόνοι τους τη γνώση δημιουργώντας και «διαβάζοντας» *πολυτροπικά κείμενα* (Cope, Kalantzis, Kress & van Leeuwen). Ο ρόλος του διδάσκοντος είναι *συνεργατικός* και *καθοδηγητικός* (Vygotsky)

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές / μαθήτριες:

- Αντιλαμβάνονται τη σημασία που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στην τιμή, την υστεροφημία, τον ηρωισμό και την αυτοθυσία για χάρη της πατρίδας.
- Προβληματίζονται για τη σύγχρονη αντίληψη περί θυσίας, ηρωισμού, και απόδοσης τιμών.
- Αναζητούν παραδείγματα θυσίας, ηρωισμού κ.λπ. από τη σύγχρονη πραγματικότητα, από τον ελληνικό και διεθνή χώρο, και εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με ό,τι ίσχυε στο παρελθόν.
- Διαμορφώνουν και διατυπώνουν τη δική τους θέση μέσα από το διάλογο και την ανταλλαγή απόψεων με τους συμμαθητές τους.

- Αντιλαμβάνονται τη διαχρονικότητα της έννοιας του ηρωισμού και της θυσίας και τις μεταβολές που αυτές οι έννοιες υφίστανται αναλόγως με την κοινωνική ταυτότητα του ατόμου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες:

- Ασκούνται στην αποδόμηση του αρχαίου ελληνικού λόγου, κατανοώντας τις νοηματικές συνδέσεις και σχέσεις που υποδηλώνουν οι συντακτικοί όροι. Συνειδητοποιούν ότι η γλώσσα είναι ένα οργανωμένο δίκτυο που προσφέρει τη δυνατότητα στους χρήστες της να ανταλλάσσουν νοήματα και συνεπώς να επικοινωνούν.
- Αποδίδουν το αρχαίο κείμενο στα νέα ελληνικά συγκρίνοντας μεταφραστικές εκδοχές και αξιοποιώντας τις πληροφορίες του σχολικού εγχειριδίου.
- Εντοπίζουν τα γλωσσικά μέσα - τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιεί ο ρήτορας στο αρχαίο κείμενο και προβαίνουν στην απόδοσή τους στα νέα ελληνικά, ώστε ο ρητορικός λόγος να παραμένει πειστικός και ως εκ τούτου αποτελεσματικός. Διαμορφώνουν το ύφος του κειμένου ανάλογα με την κατάσταση της επικοινωνίας (εν προκειμένω: επιτάφιος λόγος).
- Δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα με τη χρήση ΤΠΕ.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες:

- Έρχονται σε επαφή με το κειμενικό είδος του ρητορικού λόγου και συγκεκριμένα του επιτάφιου λόγου και κατανοούν σε γενικές γραμμές τις αρετές εκείνες που του προσδίδουν πειστικότητα.
- Δημιουργούν αλλά και «αποκωδικοποιούν» πολυτροπικά κείμενα και στέκονται κριτικά απέναντί τους. Διαχειρίζονται την «πληροφορία» που αντλούν από ποικίλες πηγές, π.χ. βίντεο, εικόνες, σκίτσα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά κείμενα κ.λπ.

- Καλλιεργούν την αυτοσυνειδησία και την κριτική σκέψη τους, χαρακτηριστικά απαραίτητα σε πολίτες με ελεύθερη και υπεύθυνη προσωπικότητα.
- Ασκοούνται στη σύγκριση, στη σύνθεση και στην παρουσίαση δεδομένων.
- Καλλιεργούν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους.
- Μαθαίνουν να συνεργάζονται. Παίρνουν πρωτοβουλίες και επωμίζονται την ευθύνη του ρόλου που αναλαμβάνουν στην ομάδα τους. Διαχειρίζονται και επιλύουν συγκρούσεις και προβλήματα που προκύπτουν στην πορεία της δραστηριότητας.
- Αναζητούν και αξιοποιούν (επιλέγοντας ό,τι θεωρούν χρήσιμο και ορθό) πληροφορίες από ποικίλες πηγές (βιβλίο, ιστότοπους, μηχανές αναζήτησης, λογισμικά).

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η παραδοσιακή διδασκαλία του κειμένου της κάθε ενότητας στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, λόγω της αποσπασματικότητάς του αλλά και της πίεσης του χρόνου για την κάλυψη της ύλης, συνήθως στηρίζεται στην καθοδήγηση του δασκάλου (καθοδηγούμενες ερωτήσεις, καθ' υπαγόρευση μετάφραση κ.ά.). Οι μαθητές περιορίζονται στο να διαβάσουν το εισαγωγικό σημείωμα και να απαντήσουν στις ερωτήσεις που ακολουθούν, παπαγαλίζοντας την απόδοση του κειμένου, που συνήθως την έχουν βρει έτοιμη, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της εξέτασης. Η ερμηνευτική προσέγγιση μένει σε αρκετά επιφανειακό επίπεδο και δεν υπάρχει σύνδεση του νοήματος με τη σημερινή πραγματικότητα και την καθημερινότητα του μαθητή. Ο μαθητής εμπλέκεται ελάχιστα στη διαδικασία, δεν παίρνει πρωτοβουλίες και είναι σχεδόν πάντοτε παθητικός δέκτης. Η αρχαία ελληνική γλώσσα ταυτίζεται με κάτι παλιό, ξένο, αδιάφορο, άχρηστο και δεν αντιμετωπίζεται

ως φορέας ιδεών και νοήματος. Με αφορμή τον παραπάνω προβληματισμό, λοιπόν, στόχος του σεναρίου είναι μια διδασκαλία που υπολογίζει περισσότερο στην ερευνητική περιέργεια των μαθητών και λιγότερο στην καθοδήγηση από τον διδάσκοντα, προωθώντας παράλληλα την ύλη, όπως αυτή ορίζεται από το [Πρόγραμμα Σπουδών](#).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ενότητα εντάσσεται στην ύλη της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Γ΄ Γυμνασίου. Η επεξεργασία του αρχαίου κειμένου, ως προς τη μετάφραση, τη σύνταξη και την ερμηνεία του, εντάσσεται στη σχολική ύλη. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση γίνεται επέκταση της διδασκαλίας και αφιερώνονται επιπλέον διδακτικές ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούν ΤΠΕ για να εντοπίσουν την πληροφορία που χρειάζονται αλλά και για να την παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους. Αναπτύσσουν, συνεπώς, δεξιότητες χειρισμού του ηλεκτρονικού υπολογιστή και αναζήτησης και αξιολόγησης πληροφοριών από διαδικτυακές πηγές. Οπτικοποιούν τις σχέσεις στον συνταγματικό άξονα της γλώσσας και με αυτόν τον τρόπο τις καθιστούν πιο εύληπτες και κατανοητές. Οι ΤΠΕ παραμένουν ένα σημαντικό εργαλείο που βοηθά τους μαθητές να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν δικά τους *πολυτροπικά κείμενα* σε ένα περιβάλλον κριτικής μάθησης. Συμπληρωματικά, οι μαθητές εξοικειώνονται με τη χρήση νέων λογισμικών, όπως οι εννοιολογικοί χάρτες, και νέων ψηφιακών γραμματισμών, όπως τα ιστολόγια.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 2^η: [Θυσία για την πατρίδα](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-Λυσίας, [«Επιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς» 79 - 81](#). Στο *Lysias*. 1930. Ed. W. R. M. Lamb. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press - London: William Heinemann Ltd:

1. Μετάφραση - σχόλια Σ. Τζουμελέας. Στο *Λυσίας. Λόγοι Ι-ΙΙ*. χ.χ. [1939]. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος και

2. Μετάφραση, περίληψη, σχόλια, ερμηνεία Γ. Α. Ράπτης. Στο *Λυσίας ΙΙΙ, Οι πανηγυρικοί του λόγου*. 2004. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

-Οδηγός Βιβλιογραφίας Νεοελληνικών Μεταφράσεων της Αρχαιοελληνικής Γραμματείας: [Επιτάφιοι Λόγοι](#). [15/10/2012]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Έχει προηγηθεί η ανάγνωση του εισαγωγικού σημειώματος και η ενημέρωση των μαθητών σχετικά με το επικοινωνιακό (επιτάφιος λόγος) και το ιστορικό (Κορινθιακός πόλεμος) πλαίσιο του κειμένου. Επίσης, έχει γίνει μια πρώτη συντακτική επεξεργασία του κειμένου με σκοπό την ανάδειξη των βασικών νοηματικών σχέσεων που συνδέουν τα διάφορα κώλα.

Α' Φάση

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες ανάλογα με την προτίμησή τους. Ο διδάσκων φρόντισε ώστε σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας τουλάχιστον μαθητής εξοικειωμένος αρκετά με τους υπολογιστές. Οι μαθητές αναζήτησαν στο ιστολόγιο της τάξης τους το [Φύλλο Εργασίας](#) που τους κατεύθυνε σε συγκεκριμένες δραστηριότητες. Κάθε ομάδα είχε έναν υπολογιστή και μπαίνοντας στην ιστοσελίδα της τάξης οι μαθητές διάβασαν δύο [μεταφραστικές εκδοχές](#), τις οποίες βρήκαν στα Σώματα κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Συνδυάζοντας στοιχεία από τις διαφορετικές μεταφραστικές εκδοχές και τα [γλωσσικά σχόλια](#) του βιβλίου τους, κλήθηκαν να συντάξουν οι ίδιοι τη δική τους μεταφραστική εκδοχή για ολόκληρο το κείμενο, τεκμηριώνοντας τις επιλογές τους με βάση το είδος του λόγου (επιτάφιος) αλλά και τη συντακτική ανάλυση κατά κώλα που είχε προηγηθεί. Αποθήκευσαν τη δουλειά τους στο ιστολόγιο της τάξης, εκτύπωσαν τη μετάφρασή τους και την

παρουσίασαν στην ολομέλεια της τάξης. Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μαθητών, αλλά και με την καθοδήγηση του διδάσκοντος, για τις εκάστοτε επιλογές τους (π.χ. γιατί επέλεξαν «ώστε» ή «επομένως» για την απόδοση του «ώστε» στην 1^η περίοδο του κειμένου; κ.ά.), ώστε από το ειδικό να αναχθούν στο γενικό, από την παρατήρηση να συναχθεί ο κανόνας. Στο τέλος, με την προτροπή του διδάσκοντος η κάθε ομάδα απάντησε σε μία νοηματική ερώτηση προφορικά, με σκοπό να επιβεβαιωθεί η όσο το δυνατόν πληρέστερη κατανόηση του νοήματος. Ο διδάσκων αξιολόγησε τα κείμενα που συνέταξαν οι μαθητές στο σύνολό τους (μεταφραστικές απόπειρες χωρίου), τις παρουσιάσεις αλλά και τη συμμετοχή των ομάδων στην προφορική διαδικασία της συζήτησης επί των διαφόρων μεταφραστικών εκδοχών. Η Α΄ Φάση είχε διάρκεια τέσσερις διδακτικές περιόδους (δύο μετάφραση και δύο παρουσίαση και συζήτηση και ερώτηση εμπέδωσης του νοήματος) και στην ουσία πρόκειται για συγκερασμό της Α΄ και της Β΄ Φάσης του αρχικού σεναρίου.

Β΄ Φάση

Στη δεύτερη φάση (που στην ουσία πρόκειται για την τρίτη φάση του αρχικού σεναρίου) οι μαθητές κλήθηκαν να εκφράσουν την ταυτότητά τους απαντώντας ελεύθερα σε μια ερώτηση που αναδεικνυε μία κάθε φορά από τις βασικές ιδέες του κειμένου και η οποία βρισκόταν σε [νέο Φύλλο Εργασίας](#) που τους δόθηκε. Στους μαθητές επισημάνθηκε ότι πρέπει να επιλέξουν μόνοι τους ποιο θέμα θα ήθελαν να επεξεργαστούν και να πουν ελεύθερα την άποψή τους για αυτό που θεωρούν ότι συμβαίνει σήμερα, στο παρόν τους, αλλά και για ό,τι έχουν ακούσει/διαβάσει μέχρι τώρα κι ότι το κείμενό τους μπορεί να είναι *πολυτροπικό* (να περιέχει βίντεο, εικόνες, κείμενο, τραγούδια, ποιήματα κ.ά.) Η δραστηριότητα ξεκίνησε στο εργαστήριο υπολογιστών και είχε δύωρη διάρκεια. Ωστόσο, επειδή ορισμένοι μαθητές δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν τη δουλειά τους, δόθηκε το περιθώριο να ανεβάσουν στο ιστολόγιο της τάξης την παρουσίασή τους μέχρι το επόμενο μάθημα, δουλεύοντας επιπλέον στο διάλειμμα ή στο σπίτι τους. Κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι με τον όρο *πολυτροπικό κείμενο*, αλλά και με την «ελευθερία» της επεξεργασίας του ερωτήματος από εφαρμογή σεναρίου

στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας που είχε προηγηθεί. Κατόπιν, ακολούθησε η παρουσίαση των πολυτροπικών κειμένων, τα οποία αποτέλεσαν και αντικείμενο ετεροαξιολόγησης των μαθητών, με κριτήριο τη σφαιρική προσέγγιση του θέματος και την πρωτοτυπία της παρουσίασης. Και αυτή η φάση είχε διάρκεια τεσσάρων διδακτικών περιόδων (δύο δημιουργία και δύο παρουσίαση).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας Α΄Φάσης (τροποποιημένο)

1. Να διαβάσετε τις δύο [μεταφραστικές εκδοχές](#) του κειμένου που θα βρείτε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα
2. Να συζητήσετε με ποια συμφωνείτε περισσότερο και γιατί, αν συμφωνείτε με ολόκληρη ή κάποιο μέρος της, και κατόπιν να συντάξετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταφραστικές εκδοχές που διαβάσατε και τα [λεξιλογικά σχόλια](#) του βιβλίου σας
3. Να αποθηκεύσετε τη μετάφρασή σας και να την ανεβάσετε στον αντίστοιχο φάκελο στο ιστολόγιο της τάξης με το όνομά σας, ώστε να παρουσιαστεί στην ολομέλεια.

Φύλλο εργασίας Β΄ Φάσης (τροποποιημένο)

1. Να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο επιλέγοντας ένα από τα παρακάτω θέματα:

- «Θυσία σήμερα είναι...»
- «Ήρωας σήμερα είναι...»
- «Σήμερα αποδίδουμε τιμές με...»
- «Θέλουμε να μας θυμούνται οι μεταγενέστεροι για...»

Μπορείτε να βρείτε ή να συνθέσετε τραγούδι, ποίημα· να εντάξετε αποσπάσματα κινηματογραφικών ταινιών/ θεατρικών έργων· να βρείτε ή να σχεδιάσετε σκίτσα· να εντάξετε εικόνες, αποσπάσματα άρθρων/ λογοτεχνικών έργων κ.λπ..

2. Να σώσετε το αρχείο που δημιουργήσατε στο ιστολόγιο της τάξης με το όνομά σας.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές μπορούν να ερευνήσουν σε άλλη εκδοχή του σεναρίου τους [επιτάφιους λόγους του Δημοσθένη και του Θουκυδίδη](#), που μπορούν να βρουν στην Πύλη και να βγάλουν συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά του επιτάφιου λόγου. Μπορούν, επίσης, στη Γ΄ Φάση να δεχθούν πιο συγκεκριμένη καθοδήγηση από τον διδάσκοντα και να προβούν σε σύγκριση των εννοιών (θυσία – ήρωας – τιμή – υστεροφημία), όπως αυτές εμφανίζονται στο κείμενο και σε άλλα διδακτικά αντικείμενα π.χ. θυσία Ισαάκ (Θρησκευτικά), ήρωας Αχιλλέας/ Οδυσσέας/ Κολοκοτρώνης/ Κύπρος («Ιλιάδα», Ιστορία), «τιμή» και πολυσημία της λέξης (Νέα Ελληνικά) κ.λπ.. Το σενάριο σε αυτή την εκδοχή θα επεκταθεί αρκετά και μπορεί να αποτελέσει Σχέδιο Εργασίας (Project). Παρόμοια, θα μπορούσε το υλικό που θα παραχθεί να παρουσιαστεί σε εκδήλωση του σχολείου και, αν και άλλα τμήματα προβούν σε εφαρμογή του, θα μπορούσε να γίνει και κάποιου είδους λεκτική αντιπαράθεση (debate) για τις έννοιες όπως «θυσία», «ήρωας» κ.λπ., εφόσον υπάρξουν αντικρουόμενες απόψεις. Ο διδάσκων, τέλος, μπορεί να εστιάσει στις αντιθέσεις του

κειμένου και στη χρήση του υπερθετικού βαθμού για να συνδέσει το νόημα και το κειμενικό είδος με τη γραμματική της ενότητας (ακολουθεί η διδασκαλία των παραθετικών).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η σύνθεση του εννοιολογικού χάρτη αποδείχθηκε χρονοβόρα και δεν κατέστη δυνατή η εφαρμογή της σε επίπεδο ομάδων, παρά μόνο στον πίνακα από τον διδάσκοντα με κατευθυνόμενες ερωτήσεις προς τους μαθητές, και έγινε στο πλαίσιο της προεργασίας του κειμένου (αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο, στο κειμενικό είδος και στη συντακτική-νοηματική εξομάλυνση του κειμένου).

Πάλι για λόγους έλλειψης χρόνου, η Α΄ και Β΄ Φάση συμπύχθηκαν και οι μαθητές «μετέφρασαν» όλο το κείμενο. Από τη συγκεκριμένη τροποποίηση, βέβαια, προέκυψε το θετικό ότι οι μαθητές δούλεψαν στο κείμενο καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας, αντιμετωπίζοντάς το ως ολότητα και όχι κατακερματισμένο. Συνολικά οι παρατηρήσεις που έγιναν στα επιμέρους ζητήματα κατά την απόπειρα της απόδοσης του κειμένου ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και οι μαθητές έδειχναν να κατανοούν την έννοια των «μεταφραστικών εκδοχών», αλλά και άλλων ζητημάτων, όπως η απόδοση των μορίων, των μετοχών, η σειρά των λέξεων στον αρχαιοελληνικό και νεοελληνικό λόγο, η επίδραση του ύφους με βάση το κειμενικό είδος κ.λπ. Εφόσον είμαστε στο Γυμνάσιο και οι μαθητές κάνουν μια πρώτη γνωριμία με όλα αυτά καλόν είναι ο διδάσκων να εμβαθύνει σε ένα κάθε φορά φαινόμενο λαμβάνοντας πάντα υπόψιν και τη δυναμική/επίπεδο της τάξης.

Χρόνο απαιτεί και η τελική φάση, εφόσον στόχος είναι η καλλιέργεια της φαντασίας και της δημιουργικότητας. Προσωπικά δε θεωρώ επιζήμια την ολοκλήρωση της δραστηριότητας σε δεύτερο χρόνο. Η συνεργασία με τον διδάσκοντα της Πληροφορικής κρίνεται πολύ βοηθητική για την επίλυση τεχνικών αποριών των μαθητών, όπως επίσης και με τον διδάσκοντα των Νέων Έλληνικών, καθώς πολλοί μαθητές θέλησαν να κάνουν συνδέσεις του νοήματος με κείμενα από

το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (π.χ. Καβάφης-Θερμοπύλες). Ίσως θα έπρεπε να εξεταστεί και μια διαθεματική προσέγγιση του θέματος.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernstein, B. 1996. *Pedagogy, symbolic control and identity. Theory, research, critique*. London, Taylor and Francis.

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Δανασσής – Αφεντάκης, Αντ. Κ. 1992 *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική - Θεματική της Παιδαγωγικής Επιστήμης: Παιδαγωγική ανθρωπολογία - Παιδαγωγική ηθική*. Αθήνα: Δανασσής – Αφεντάκης Αντώνιος.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

KRESS, G. 2000. «Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον», *Γλωσσικός Υπολογιστής* 2, 111-124.

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/glossika/kress/index.htm>

[5/10/2012]

Kress, G. & T. Van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. Λονδίνο: Arnold.

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.